

Nr 89.

Av herr **Hansson** i Skediga **m. fl.**, *angående utredning rörande möjligheterna att med statligt stöd bredda och fördjupa huvudvattenleder, till vilka vatten från torrlägningsföretag framläppes.*

Under senare år har torrläggning av åkerjord och skogsmark ägt rum i betydande omfattning. Denna grundförbättring av jorden måste anses vara till stor nytta såväl för den enskilde brukaren som för samhället. Staten har också funnit det vara förenligt med sina intressen att med bidrag stödja torrlägningsföretag, som beräknas bli ekonomiskt lönande. Senast vid 1945 års riksdag genomfördes en omläggning av den statliga torrlägningsverksamheten, innebärande förmånligare bidragsvillkor.

De många utdikningsföretag, som genomförts, har lett till avsevärt ökad avrinning till åar och andra mindre vattendrag. Vattentillströmningen från utdikade marker har i själva verket ökat så kraftigt, att under regnperioder de större vattendragen eller de s. k. huvudvattenlederna inte kunnat taga emot den ökade vattenmängden. Det vill synas som om man vid planerandet av olika torrlägningsföretag icke alltid undersökt, huruvida det mottagande vattendraget kunnat släppa fram en ökad vattenmängd. Särskilt mera flacka bygder utefter större åar ha, framför allt under vår och höst, drabbats av svåra översvämningar, då avrinningen inte är tillräcklig på grund av vattendragens alltför ringa bredd och djup. Det säger sig självt, att dessa översvämningar inneburit kännbara förluster för jordbrukare som ha sina marker belägna vid dylika större åar eller mindre sjöar. Det kan också konstateras att många jordbruk utmed sådana vattenleder i större eller mindre utsträckning blivit obrukbara.

För att komma tillrätta med här påtalade översvämningar synas åtgärder av två slag böra vidtagas, nämligen breddning av huvudvattenlederna och sänkning av dammar vid samma vattendrag. Dylika företag ställa sig emellertid synnerligen kostnadskrävande; detta gäller inte minst inlösen av dammrättigheter. Av undersökningar som gjorts framgår att de bidrag som lämnas vanliga torrlägningsföretag, i allmänhet 33 och i undantagsfall 50 procent av kostnaderna, inte äro tillräckliga. Som exempel på arbetenas omfattning kan nämnas att vissa åar måste breddas både tre och fyra gånger i botten för att kunna mottaga de vattenmängder, som komma från andra mindre torrlägningsföretag. Det kan knappast vara rimligt att markägarna utefter huvud-

vattenlederna skola bära så stora kostnader, som strängt taget ha sitt upphov i torrläggningar, av vilka de icke draga någon fördel. Det är nämligen, som redan påpekats, den ökade vattentillströmningen från olika torrläggningsföretag till huvudvattenlederna, som i många fall är orsak till översvämningar utefter dessa vattendrag.

För att ekonomiskt möjliggöra för markägarna att utföra nödvändiga bottenbreddningar måste bidrag utgå efter andra och förmånligare grunder än som gälla för vanliga torrläggningsföretag. Det synes vara riktigast att vederbörande markägare icke skall behöva vidkännas större kostnader än som skulle komma på hans lott om ifrågavarande vattendrag icke mottoge det ökade vattenflöde som blivit följderna av företagna utdikningar. Det torde icke möta större svårigheter att för lantbruksingenjören beräkna de kostnader som skulle betalas av de olika markägarna. För övriga kostnader, d. v. s. huvudparten, för breddning och fördjupning av huvudvattendragen borde staten svara, vilket i och för sig knappast kan synas vara orimligt med hänsyn till den samhälls-ekonomiska betydelsen av att stora sammanhängande områden torrläggas och därigenom jordens produktionsförmåga höjes.

I detta sammanhang bör påpekats, att de dammar och dammrättigheter, som finnas utefter vattendragen, i många fall äro till stort hinder för genomförande av en upprensning av vattendragen. För att få tillstånd att sänka dammarna och därmed öka avrinningen kräva ägarna att nämnda dammrättigheter måste helt eller delvis inlösas, vilket ofta ställer sig synnerligen dyrbart. Det är uppenbart att krav på alltför hög inlösen äventyrar genomförandet av torrläggningsföretag, vilka annars skulle komma till stånd. Det måste därför anses vara ett allmänt intresse att förhindra spekulation i dylika dammrättigheter med tanke på eventuell inlösen.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning med uppgift att undersöka möjligheterna att på lämpligt sätt med statligt stöd bredda och fördjupa huvudvattenleder, till vilka vatten från torrläggningsföretag framsläppes.

Stockholm den 17 januari 1947.

K. E. Hansson,
Skediga.

David Boman
i Stavsund.

Sven J. Vigelsbo.